

Občanské právo I

Zimní semestr – 1. ročník
(kombinované studium)

- Mgr. Jan Grepl
- grepl@prigo.cz
- www.greplak.cz

Struktura přednášky

- Postavení fyzických osob
- Ochrana osobnosti
- Postavení právnických osob
- Zastoupení
- Ochrana subjektivních práv

Osoby v soukromém právu

Osoby v právu

- § 18 NOZ: Osoba je **fyzická**, nebo **právnícká**.
- Fyzická osoba → člověk (žijící osobnost nadaná přirozenými právy)
- Právnícká osoba → umělý útvar (fikce) vytvořený k dosahování různých účelů
  - Spolek
  - Akciová společnost
  - Česká republika

Právní osobnost (subjektivita)

- Člověk má právní osobnost od svého narození až do své smrti.
  - **Právní osobnost** – způsobilost být nositelem práv a povinností
    - Nasciturus – počaté dítě (§ 25 NOZ)
  - **Svéprávnost** – způsobilost samostatně právně jednat (zavazovat se k právům a povinnostem)
  - **Deliktní způsobilost** - každý člověk odpovídá za své jednání, je-li s to posoudit je a ovládnout (kdo se vlastní vinou přivede do stavu, v němž by jinak za své jednání odpovědný nebyl, odpovídá za jednání v tomto stavu učiněná)
- Právnícká osoba má právní osobnost od svého vzniku do svého zániku.
  - Právnícká osoba je organizovaný útvar, o kterém zákon stanoví, že má právní osobnost, nebo jehož právní osobnost zákon uzná
  - X svéprávnost

Postavení člověka

Postavení fyzických osob

- **Právní osobnost** (vznik, zánik)

- Nasciturus (§ 25: *Na počaté dítě se hledí jako na již narozené, pokud to vyhovuje jeho zájmům. Má se za to, že se dítě narodilo živé. Nenarodí-li se však živé, hledí se na ně, jako by nikdy nebylo.*)
- → **právní subjektivita** (být nositelem práv a povinností)
- § 16 ABGB: Každý člověk má vrozená, již rozumem poznatelná práva, a nutno jej tudíž považovati za osobu
  - § 19 NOZ, čl. 5 LZPS...
- Narození → smrt

- **Svéprávnost**

- → **způsobilost samostatně právně jednat** (zavazovat se k plnění povinností); nabytí svéprávnosti → zánik způsobilosti
- Dosažením zletilosti
- Přiznáním svéprávnosti (emancipace)
- Uzavřením manželství

- **Deliktní způsobilost**

- Každý člověk odpovídá za své jednání, je-li s to posoudit je a ovládnout. Kdo se vlastní vinou přivede do stavu, v němž by jinak za své jednání odpovědný nebyl, odpovídá za jednání v tomto stavu učiněná.

Postavení fyzických osob

- Zánik osobnosti člověka
  - Smrtí
    - Důkaz smrti - § 26 NOZ → prohlídka mrtvého a vydáním úředního listu
    - Prohlášení za mrtvého → nelze-li prohlédnout, prohlásí člověk za mrtvého soud
    - Prohlášení za nezhvěstného (opuštění bydliště, nepodání zprávy) – mezikrok před podáním návrhu na prohlášení za mrtvého
- Postmortální ochrana

Postavení fyzických osob

- Způsobilost nezletilého
  - § 31: Má se za to, že každý nezletilý, který nenabyl plné svéprávnosti, je způsobilý k právním jednáním co do povahy přiměřeným rozumové a volní vyspělosti nezletilých jeho věku.
  - § 32/1: Udělil-li **zákonný zástupce nezletilému**, který nenabyl plné svéprávnosti, ve **shodě se zvyklostmi soukromého života** souhlas k určitému právnímu jednání nebo k dosažení určitého účelu, je nezletilý schopen v mezích souhlasu sám právně jednat, pokud to není zákonem zvlášť zakázáno; souhlas může být následně omezen i vzat zpět
  - § 33/1: Udělí-li zákoný zástupce nezletilého, který nenabyl plné svéprávnosti, souhlas k samostatnému provozování obchodního závodu nebo k jiné obdobné výdělečné činnosti, stává se nezletilý způsobilý k jednáním, jež jsou s touto činností spojena. K platnosti souhlasu se vyžaduje přivolení soudu.

Postavení fyzických osob

- Způsobilost nezletilého
  - § 34: Závislá práce nezletilých mladších než patnáct let nebo nezletilých, kteří neukončili povinnou školní docházku, je zakázána. Tito nezletilí mohou vykonávat jen uměleckou, kulturní, reklamní nebo sportovní činnost za podmínek stanovených jiným právním předpisem.
  - § 35: Nezletilý, který dovršil patnáct let, se může zavázat k výkonu závislé práce podle jiného právního předpisu. Jako den nástupu do práce nesmí být sjednán den, který by předcházel dni, kdy nezletilý ukončí povinnou školní docházku.
  - § 36: Nezletilý, který nenabyl plné svéprávnosti, není nikdy, bez ohledu na obsah ostatních ustanovení, způsobilý jednat samostatně v těch záležitostech, k nimž by i jeho zákonný zástupce potřeboval přivolení soudu.

Přiznání svéprávnosti

- 16 let
- Je schopen se uživit
- Je schopen obstarat si své záležitosti
- Souhlas zákonného zástupce nezletilého (výjimečně i bez)

Uzavřením manželství

- Osoby starší 16. let
- Svéprávnost nabytá uzavřením manželství se neztrácí ani zánikem manželství, ani prohlášením manželství za neplatné.
- Je-li manželství zdánlivé – non matrimonium, tak se k němu nepřihlíží

Postavení fyzických osob

- Duševní porucha
  - § 581: Není-li osoba plně svéprávná, je neplatné právní jednání, ke kterému není způsobilá. Neplatné je i právní jednání osoby **jednající v duševní poruše**, která ji činí neschopnou právně jednat.
  - Znalecké zkoumání
  - Problematika tzv. světlych okamžiků
  - Při stanovování spravedlivé rovnováhy mezi protichůdnými zájmy na ochranu majetku duševně postižené osoby a ochranu práv druhé smluvní strany dotčené daným právním jednáním je nutno dostatečně zohlednit právě oprávněné zájmy osob vstupujících v dobré víře v právní styky s plně svéprávnými osobami, byť s duševním postižením. Tyto osoby si duševního postižení smluvního partnera nemusí být ani vědomy, případně nemusí jim být vůbec známo, že duševní postižení je takového stupně, že těmto osobám v daný moment brání ve schopnosti právně jednat. **I.ÚS 173/13**

Narušení schopnosti FO právně jednat

Podpůrná opatření:

- **Předběžné prohlášení**
  - Očekávání vlastní budoucí nezpůsobilosti – předepsaný způsob: opatrovník, pokyny
- **Nápomoc při rozhodování**
  - Duševní porucha činí potíže rozhodovat, není omezen, schvaluje soud, podepisuje se
- **Zastoupení členem domácnosti**
  - Vyšší intenzita než nápomoc, okruh osob, schvaluje soud, obvyklé záležitosti, jedná sám (x zásah do integrity, omezení nakládání s peněžitými prostředky)
- **Omezení svéprávnosti**
  - Duševní porucha + omezuje právně jednat + hrozí závažná újma + v zájmu posuzovaného
  - Ultima ratio, rozhoduje soud, určí opatrovníka (x veřejný opatrovník)
  - Okruh činností, ve kterých se omezuje
  - Nutnost prvního znaleckého posudku, 3-5 let, účinky zahájeného řízení

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Okresní soud v Prostějově rozhodl samosoudkyně Mgr. Ivanou Pazderovou ve věci

posuzované: **Jana** , narozená dne , omezená ve svéprávnosti
trvale bytem Prostějov
fakticky bytem v Domově Daliborka, Daliborka 10, Prostějov
zastoupená opatrovníkem pro řízení JUDr. Ing. Ondřejem Lichnovským
advokátem se sídlem Palackého 151/10, Prostějov

stálého opatrovníka: **Statutární město Prostějov**, IČO 00288659
sídlím nám. T. G. Masaryka 130/14, Prostějov

v řízení o prodloužení doby omezení svéprávnosti, o opatrovnictví

takto:

- I. Omezení svéprávnosti posuzované Jany , narozené dne ,
provedené rozsudkem Okresního soudu v Prostějově ze dne 4. 11. 2015 č. j.
0 P se prodlužuje na dobu pěti let počítanou od právní moci tohoto
výroku I rozsudku a rozsah omezení svéprávnosti zůstává ve stejném rozsahu
a nadále platí, že posuzovaná:

- není způsobilá nakládat s finančními prostředky a veškerým majetkem, jejichž hodnota převyšuje částku 200 Kč týdně
- není způsobilá uzavírat smlouvy, ve kterých hodnota poskytovaného plnění přesahuje částku 200 Kč týdně
- není způsobilá uzavírat smlouvy o poskytování sociálních služeb

Shodu s prvopisem potvrzuje Dana Vysloužilová

2

P

- není způsobilá dávat do zástavy svůj majetek, ručit svým majetkem za jiného
- není způsobilá vyřizovat osobní doklady, sociální dávky, důchody
- není způsobilá jednat v pracovněprávních věcech
- není způsobilá uzavřít manželství
- není způsobilá právně jednat ve věcech otcovství, jeho popření a určení
- není způsobilá právně jednat ve věcech osvojení dítěte, není způsobilá dát souhlas s osvojením
- není způsobilá udělovat souhlas se zdravotními úkony, není způsobilá posoudit poskytnutí zdravotních služeb a důsledky jejich poskytnutí
- není způsobilá uzavírat dědické dohody a pořizovat pro případ smrti
- není způsobilá k výkonu volebního práva

II. Soud jmenuje Statutární město Prostějov se sídlem náměstí T. G. Masaryka 130/14, Prostějov, IČ 00288659, opatrovníkem posuzované _____, narozené dne _____

Opatrovník je oprávněn právně jednat za opatrovankyni v záležitostech, ve kterých je opatrovankyně omezena ve svéprávnosti, není však oprávněn za opatrovankyni právně jednat v záležitostech týkajících se vzniku a zániku manželství, výkonu rodičovských povinností a práv, jakož i pořízení pro případ smrti nebo prohlášení o vydědění a jejich odvolání.

Opatrovník je oprávněn spravovat jmění opatrovankyně v rozsahu běžné správy jmění. Nejedná-li se o běžnou záležitost, vyžaduje se k naložení se jměním opatrovankyně schválení soudu.

Opatrovník je povinen udržovat s opatrovankyní vhodným způsobem a v potřebném rozsahu pravidelné spojení, projevovat o opatrovankyni skutečný zájem, jakož i dbát o její zdravotní stav a starat se o naplnění jejích práv a chránit její zájmy.

Opatrovník je povinen vyhotovit do dvou měsíců od svého jmenování soupis spravovaného jmění a doručit jej soudu a opatrovankyni. Dále po dobu trvání opatrovnictví je opatrovník povinen vyhotovit vyúčtování správy jmění každoročně vždy do 30. června a doručit je soudu a opatrovankyni.

- III. České republice se náhrada nákladů řízení představovaných náklady na zastoupení posuzované opatrovníkem pro řízení z řad advokátů nepřiznává.
- IV. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

Následky právního jednání omezeně svépr.

- Jednal-li opatrovanec samostatně, ač nemohl jednat bez opatrovníka, lze jeho právní jednání prohlásit za neplatné, **jen působí-li mu újmu**. Postačí-li však k nápravě jen změna rozsahu opatrovancových povinností, soud tak učiní, aniž je vázán návrhy stran.
- Jednal-li opatrovanec samostatně, ač nemohl jednat bez opatrovníka, považuje se opatrovancovo jednání za platné, **pokud je opatrovník schválil**. To platí i v případě, že takové právní jednání schválil jednající sám poté, co nabyl svéprávnosti.

Osoby blízké

- Osoba blízká je
  - příbuzný v řadě přímé,
  - sourozenec a
  - manžel nebo partner podle jiného zákona upravujícího registrované partnerství (dále jen „partner“);
  - jiné osoby v **poměru rodinném nebo obdobném** se pokládají za osoby sobě navzájem blízké, ***pokud by újmu, kterou utrpěla jedna z nich, druhá důvodně pocítovala jako újmu vlastní.***
  - Má se za to, že osobami blízkými jsou i osoby **sešvagřené** nebo **osoby, které spolu trvale žijí.**

Osoby blízké

- § 22/2 NOZ: *Stanoví-li zákon k ochraně třetích osob **zvláštní podmínky nebo omezení pro převody majetku**, pro jeho zatížení nebo přenechání k užití jinému **mezi osobami blízkými**, platí tyto podmínky a omezení i pro obdobná právní jednání **mezi právnickou osobou a členem jejího statutárního orgánu** nebo tím, **kdo právnickou osobu podstatně ovlivňuje** jako její člen nebo na základě dohody či jiné skutečnosti.*
- Společnost s ručením omezením x jednatel, společník, generální ředitel...

KONTROLNÍ OTÁZKY

1. Kdy člověk nabývá zletilosti?
2. Kdy a jak člověk nabývá plné svéprávnosti?
3. Vysvětlete rozdíl mezi zbavením a omezením svéprávnosti.
4. Jaká je nejdelší doba, na kterou může soud posuzovaného omezit ve svéprávnosti?
5. Vysvětlete pojem nasciturus.

Ochrana osobnosti (člověka)

Srovnání fyzických a právnických osob

- **Člověk = fyzická osoba**

- Před narozením
- Za života
- Po smrti

- **Široké spektrum osobnostních práv**

- Život, zdraví, podoba, soukromí...

- **Nároky**

- Zdržovací (negatorní)
- Odstraňovací (restituční)
- Satisfakční (náhrada újmy)

- **Právnická osoba**

- Od svého vzniku do zániku

- **Zákonem vyjmenovaný okruh práv, svou povahou osobních**

- Ochrana názvu
- Ochrana pověsti a soukromí

- **Nároky**

- Zdržovací
- Odstraňovací

Osobnost člověka

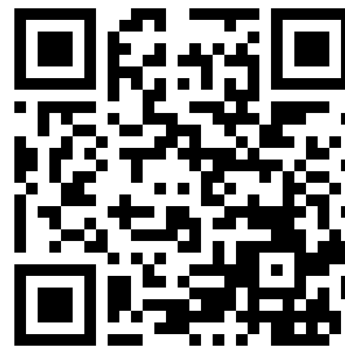
- **Jednotlivé hodnoty tvořící součásti celkové fyzické a morální integrity každé fyzické osoby.**
  - Právo na ochranu podoby
  - Právo na ochranu soukromí
  - Právo na ochranu cti a důstojnosti
  - Právo na duševní a fyzickou integritu

  - Právo na ochranu osobních údajů
  - Právo na postmortální ochranu
- **Zákonem nedefinovaný pojem**

Osobnost člověka

- **Právní úprava**

- **Občanský zákoník** (zák. č. 89/2012 Sb.)
- Ústava České republiky (ústavní zák. č. 1/1993 Sb.)
- Listina (č. 2/1993 Sb. – součást ústavního pořádku)
- EÚLP (č. 209/1992 Sb.)
- MPOOP (č. 120/1976 Sb.)
- Úmluva o biomedicině (č. 96/2001 Sb. m. s.)
- Tiskový zákon (zák. č. 46/2000 Sb.)
- Trestní zákoník (zák. č. 40/2009)

Osobnost člověka

- **Ústava**
  - **Preambule:** „(...)odhodláni budovat, chránit a rozvíjet Českou republiku v duchu nedotknutelných hodnot **lidské důstojnosti** a **svobody** jako vlast rovnoprávných, svobodných občanů, kteří jsou si vědomi svých povinností vůči druhým a zodpovědnosti vůči celku, jako svobodný a demokratický stát, založený na úctě k lidským právům a na zásadách občanské společnosti, jako součást rodiny evropských a světových demokracií(...)“
  - **Čl. 3, 4**
- **Listina**
  - **Čl. 1:** „Lidé jsou svobodní a rovní v důstojnosti i v právech. Základní práva a svobody jsou nezadatelné, nezcizitelné, nepromlčitelné a nezrušitelné.“
  - Čl. 6 – ochrana lidského života a zdraví
  - Čl. 7 – ochrana soukromí, zákaz mučení
  - Čl. 8 – osobní svoboda
  - Čl. 10 – důstojnost a čest, pověst, soukromí a rodinný život, shromažďování, osobní údaje

Osobnost člověka

- **Zakotvení ochrany osobnosti v občanském zákoníku**

- § 1 odst. 2: Nezakazuje-li to zákon výslovně, mohou si osoby ujednat práva a povinnosti odchylně od zákona; **zakázána** jsou ujednání porušující dobré mravy, veřejný pořádek nebo právo týkající se postavení osob, **včetně práva na ochranu osobnosti**.
- § 3 odst. 1: Soukromé právo chrání **důstojnost a svobodu člověka** i jeho přirozené právo brát se o vlastní štěstí a štěstí jeho rodiny nebo lidí jemu blízkých takovým způsobem, jenž nepůsobí bezdůvodně újmu druhým.
- § 3 odst. 2 písm. a): Soukromé právo spočívá zejména na zásadách, že každý má **právo na ochranu svého života a zdraví, jakož i svobody, cti, důstojnosti a soukromí**.
- § 16: Právní osobnosti ani svéprávnosti **se nikdo nemůže vzdát ani zčásti**; učiní-li tak, nepřihlíží se k tomu.
- § 19: Přirozená práva spojená s osobností člověka **nelze zcizit a nelze se jich vzdát**; stane-li se tak, nepřihlíží se k tomu. Nepřihlíží se ani k omezení těchto práv v míře odporující zákonu, dobrým mravům nebo veřejnému pořádku.

Osobnost člověka

- **Přirozená práva** – subjektivní práva, které má jednotlivec už jen na základě toho, že je člověkem (na základě svého lidství)
  - Existují nezávisle na pozitivním právu ← jsou jeho předpokladem
  - Stát přirozená práva nestanoví, pouze **deklaruje jejich ochranu**
- Práva vrozená → **rozumem a citem poznatelná**
- Jen ve vztahu k fyzickým osobám
- Nezadatelnost, nezcizitelnost, nevzdatelnost, neomezitelnost (zákon, dobré mravy, veřejný pořádek)
- Jedná se o práva absolutní – působí *erga omnes*

Osobnost člověka – přirozená práva

- Právo na život
- Právo brát se o štěstí
- Právo ke jménu
- Právo na důstojnost
- Právo na uznání právní osobnosti
- Právo na zdraví (fyzická a duševní integrita)
- Právo k tělu
- Právo žít v příznivém životním prostředí
- Právo na vážnost a čest
- Právo k podobě
- Právo na soukromí
- Práva dítěte
- Práva rodičů
- Právo k projevům osobní povahy
- Jiná práva lidství
- Svoboda bydliště

Osobnost člověka

- **Všeobecné osobnostní právo**

- Náleží každému člověku
- Je rozčleněno do dílčích osobnostních práv – většina z nich je vyjmenována v § 81 odst. 2 O. Z.

- **Zvláštní osobnostní práva**

- Souvisejí s projevem tvůrčích schopností člověka
- Jedná se o práva duševního vlastnictví
  - Osobnostní práva **autorská**
  - Osobnostní práva **výkonných umělců**
  - Osobnostní práva **vynálezců a původců jiných technických výtvorů**

Osobnostní práva

- (Jméno ve spojení s osobním stavem)
- Podoba
- Soukromí
- Duševní a fyzická integrita
- Projevy osobní povahy
- Svoboda spojená s nuceným převzetím ve zdravotnickém zařízení
- Lidské tělo
- Život a zdraví ve spojení s újmou

Právo na jméno

- Právo užívat jméno v právním styku
- Právo na úctu ke jménu
- Právo přijmout pseudonym pro určitý obor
- Užití jména člověka v názvu právnické osoby § 133
- Právní styk
  - Pod **vlastním jménem**
    - Pod jiným jménem → nese následky omylů a újmy
  - Pod **pseudonymem** bez újmy na platnosti
    - Zřejmost kdo jednal
    - Bez pochybností druhé osoby o jednající osobě
- Nároky: **negatorní + restorativní** (část první), **satisfakční** (část čtvrtá)

Právo na podobu

- Zachytit **podobu člověka** tak, aby bylo možné určit jeho totožnost, je možné jen s jeho svolením
- **Rozšiřovat** podobu člověka lze jen s jeho svolením
- Svolí-li někdo k zobrazení své podoby za okolností, z nichž je zřejmé, že bude dále šířeno, platí, že svoluje k **rozmnožování a rozšiřování obvyklým způsobem**
- Svolení udělené na dobu určitou – následně odvoláno → NŠ

Právo na soukromí

- Nikdo nesmí zasáhnout do soukromí jiného, nemá-li k tomu zákonný důvod.
- Nelze zejména: narušit soukromé prostory, sledovat rodinný život, pořizovat o tom záznamy.
- Ve stejném rozsahu jsou chráněny i **soukromé písemnosti osobní povahy**.
- Výjimky:
  - Rozhodnutí orgánů veřejné moci → domovní prohlídka, inspekce životního prostředí, postup dle kontrolního řádu
  - Faktické jednání orgánů veřejné moci → vstup za účelem ochrany života
  - Okolnost vylučující protiprávnost → pomoc v nutné obraně
  - Oprávněný (veřejný) zájem
  - Veřejný prostor, veřejný život, veřejné písemnosti

Ochrana osobnosti

- Člověk, jehož osobnost byla dotčena, má právo domáhat se toho, aby bylo od **neoprávněného zásahu upuštěno** nebo aby byl **odstraněn jeho následek**.
  - Po smrti člověka se může ochrany jeho osobnosti domáhat kterákoli z osob jemu blízkých.
  - **Náhrada újmy** podle části čtvrté zákona
- Souvisí-li neoprávněný zásah do osobnosti člověka s jeho činností **v právnické osobě**, může právo na ochranu jeho osobnosti uplatnit **i tato právnická osoba**; za jeho života však jen jeho jménem a s jeho souhlasem. Není-li člověk schopen projevit vůli pro nepřítomnost nebo pro neschopnost úsudku, není souhlasu třeba.
  - Po smrti člověka se právnická osoba může domáhat, aby od neoprávněného zásahu bylo upuštěno a aby byly odstraněny jeho následky.

Ochrana osobnosti

- § 2910 Škůdce, který vlastním zaviněním poruší **povinnost stanovenou zákonem** a zasáhne tak do **absolutního práva poškozeného**, nahradí poškozenému, co tím způsobil.
- § 2956 Vznikne-li škůdci povinnost **odčinit člověku újmu na jeho přirozeném právu chráněném ustanoveními první části** tohoto zákona, nahradí **škodu i nemajetkovou újmu**, kterou tím způsobil; jako nemajetkovou újmu odčiní i způsobené duševní útrapy.

Ochrana osobnosti

- **Právo na odpověď** – tiskový zákon § 5a
  - Poskytuje fyzické osobě, která utrpěla újmu tím, že bylo v periodickém tisku zveřejněno sdělení, jež se dotýkalo její cti, důstojnosti nebo soukromí právo, aby vydavatel uveřejnil její odpověď na toto tvrzení.
- **Právo na dodatečné sdělení** – tiskový zákon § 5b
  - Bylo-li v tisku uveřejněno sdělení o trestním řízení proti osobě (...), kterou lze podle tohoto sdělení ztotožnit, a toto řízení nebylo ukončeno pravomocným rozhodnutím, má tato osoba právo požadovat na vydavateli uveřejnění informace o konečném výsledku řízení.

Ochrana osobnosti

- **30 Cdo 1118/2006:** Vzniklo-li právo na odpověď podle tiskového zákona, pak nové sdělení (odpověď) musí být umístěním a formou rovnocenné a rozsahem přiměřené napadenému sdělení.
- **30 Cdo 4403/2009:** Posuzování opodstatněnosti žádosti o uveřejnění odpovědi pak klade zvýšené nároky jak na vydavatele, tak na případné rozhodování soudu. Předpokladem oprávnění domáhat se uveřejnění odpovědi podle tiskového zákona je, že **a/** v periodickém tisku bylo uveřejněno sdělení obsahující skutkové tvrzení, které se dotýká cti, důstojnosti nebo soukromí určité fyzické osoby, anebo jména nebo dobré pověsti určité právnické osoby, **b/** požadovaná odpověď se omezuje pouze na skutková tvrzení, kterým se tvrzení podle předchozího ustanovení uvádí na pravou míru nebo neúplné či jinak pravdu zkreslující tvrzení se doplňuje nebo zpřesňuje, **c/** odpověď musí být přiměřená rozsahu napadeného sdělení, a je-li napadána jen jeho část, pak této části, **d/** z odpovědi musí být patrné, kdo ji činí.

Zásah do osobnosti člověka

- **Oprávněnost zásahu**
  - Svolení (souhlas) dotčeného
  - Dovolení zákonem
  - Plnění právní povinnosti
  - Výkon jiného subjektivního práva

Svolení dotčeného

- Možnost souhlas udělit
  - Subjektivní → svéprávnost
  - Objektivní → možnost disponovat ve formě udělení souhlas
    - Pořízení fotografie
    - Amputace zdravé končetiny
- Souhlas s užitím písemnosti osobní povahy, podobizny, zvukového nebo obrazového záznamu
  - Zásadně odvolatelnost
  - Povinnost k náhradě škody za nedůvodné odvolání

Zákonné licence

- § 88 odst. 1: **výkon nebo ochrana jiných práv nebo právem chráněných zájmů jiných osob**
- § 88 odst. 2: použití na základě zákona k **úřednímu účelu** nebo v případě, že někdo **vystoupí v záležitosti veřejného zájmu**
- § 89: přiměřeným způsobem k **vědeckému, uměleckému účelu**, tiskové rozhlasové, televizní či obdobné **zpravodajství**
- § 90: výkon licence nesmí být využit nepřiměřeným způsobem a v rozporu s oprávněnými zájmy člověka

Plnění právní povinnosti

- Plnění povinnosti stanovené zvláštním právním předpisem nemůže být porušením osobnostního práva, nevybočuje-li z mezí stanovené povinnosti
  - Povinnost svědecká, znalecká
  - Povinnost exekutora natáčet průběh mobiliární exekuce
  - Povinnost pořizovat ze soudního jednání protokol nebo zvukovou nahrávku

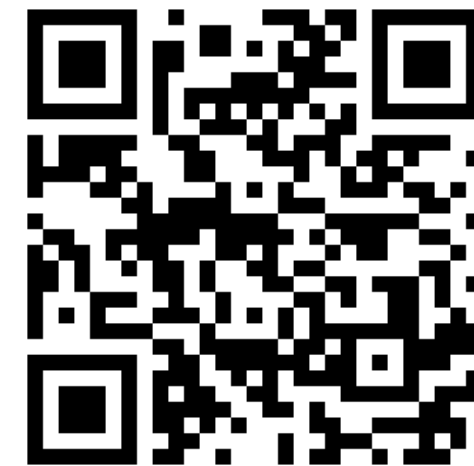
Výkon jiného subjektivního práva

- **Výkon práva kritiky**

- Svoboda projevu x osobnostní právo (soukromí)
- Věcná, pravdivá přiměřená
- **Tvrzená skutečnost** – zakládá se na faktickém podkladě, lze prokázat pravdivost, lživá tvrzení lze zakázat
- **Hodnotový soud** – je svobodou projevu, nelze prokázat

- **Osoby veřejného zájmu**

- Osoby vykonávající veřejný úřad – II. ÚS 171/12
- Osoby obecně známé – I. ÚS 1586/09
- ESLP: Von Hannover proti Německu, č. 40660/08, 60641/08, 8772/10
- Zveřejnění seznamu soudců a státních zástupců – členství v KSČ

Výkon jiného subjektivního práva

- **IV. ÚS 1511/13:** Výroky politického oponenta na adresu starosty obce jako reakce na jeho článek v místním tisku rekapitulující jeho působení v obci, které mají charakter **hodnotících soudů** a týkající se **výlučně profesní sféry** kritizovaného starosty, byť obsahující výrazy „*tuny balastu*“, „*bezobsažná megalomanská spoušť banalit*“ jsou chráněny svobodou projevu; pokud by se ve veřejném prostoru zapovědělo hodnotit takovéto projevy politických představitelů, prostor pro svobodné šíření názorů a myšlenek by byl nepřijatelně zúžen. Za situace, kdy **žádný z výroků stěžovatele neobsahuje skutkové tvrzení**, které by uvádělo o starostovi obce nepravdivé údaje, či se obsahem jakkoli dotýkalo jeho soukromé sféry, **není dán prostor pro zásah soudů**, které by vystupovaly jako arbitři správnosti, relevance či vhodnosti hodnotových preferencí.

Fyzická integrita člověka

- Integrita: **duševní i fyzická celistvost každého jednotlivce**
- Zákaz zásahů do integrita člověka mimo případy stanovené zákonem a bez souhlasu dotčeného
- Poskytování zdravotní péče
  - Lege artis
  - Na základě informovaného souhlasu
  - Řádné vedení zdravotnické dokumentace

Fyzická integrita čl. – informovaný souhlas

- Kdo chce provést na jiném člověku zákrok, vysvětlí mu **srozumitelně povahu tohoto zákroku**. Vysvětlení je řádně podáno, lze-li rozumně předpokládat, že **druhá strana pochopila způsob a účel zákroku** včetně **očekávaných následků** i možných nebezpečí pro své zdraví, jakož i to, zda přichází v úvahu případně i jiný postup podle pravidel vědy a uznávaných medicínských postupů.
- **Písemná forma**
  - Hospitalizace
  - Odnětí části těla, co se již neobnoví
  - Lékařský pokus na člověku
  - Zákroku, který zdravotní stav člověka nevyžaduje
  - X odvolán může být v jakékoliv formě

KONTROLNÍ OTÁZKY

1. Vysvětlete pojem osobnost člověka.
2. Jaký je rozdíl mezi přirozenými a absolutními právy?
3. Vyjmenujte některé složky osobnosti člověka.
4. Jaké (základní) nároky pramení člověk ze zásahu do jeho osobnosti?
5. Co jsou to tzv. zákonné licence?

PŘÍKLAD Č. 1

Pavel je milovníkem aut a vysoké rychlosti. Do svého nadupaného automobilu umístil palubní kameru, kterou má během jízdy zapnutou. Ve středu tak natočil osobní automobil řízený důchodcem Štefanem, který na několika místech nebezpečně přejížděl další vozidla a následně se pokusil vybrzdit Pavla. Pavel záznam Štefanova počínání zaslal Policii České republiky a dále jen celý zveřejnil na YouTube.

1. Je dovolené pořizování takového záznamu?
2. Je daná nahrávka přípustným důkazem v soudním či přestupkovém řízení?
3. Zasáhl Pavel do osobnostních práv Štefana? Vznikla Štefanovi nějaká práva související s dotčením jeho osobnostních práv?

PŘÍKLAD č. 2

Paparazzi Kamil pro deník pro bulvární deník Prásk! nafotil odvážný outfit zástupkyně primátora Hlavního města Prahy na „Plese Hlavního města Prahy 2018“ a následně stejnou osobu nafotil v noci přes okno její koupelny při sprchování. Deník tyto fotografie otiskl hned na druhý den a zveřejnil je rovněž na svých internetových stránkách.

1. Posudte, zda se v daném případě někdo dopustil zásahu do osobnostních práv.
2. Posudte, jaké případné nároky a vůči komu z uvedeného zadání vyplývají.

Právnícké osoby

Právní úprava

- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
  - Obecná úprava PO, spolky, fundace, ústavy, odborové organizace
- Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech
  - Obchodní korporace = obchodní společnosti (VOS, KS, SRO, AS, ES, EHZS) a družstva
- Zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob a o evidenci svěřenských fondů
  - Hmotněprávní i procesněprávní aspekty vzniku a zániku právnických osob
- Zákon č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev

Úvod do práva právnických osob

- Právnická osoba je **organizovaný útvar**, o kterém zákon stanoví, že **má právní osobnost**, nebo jehož právní osobnost zákon uzná. Právnická osoba může bez zřetele na předmět své činnosti mít práva a povinnosti, které se slučují s její právní povahou.
- Právnická osoba je právní fikcí, nejedná se o reálně existující osobu
- Zákon právnické osobě přiznává **právní subjektivitu** (osobnost), z logiky věci se u právnické osoby nerozlišuje pojem **svéprávnosti**
- **Stát** se v oblasti soukromého práva považuje za právnickou osobu. Jiný právní předpis stanoví, jak stát právně jedná.
- **Právnické osoby veřejného práva** podléhají zákonům, podle nichž byly zřízeny; ustanovení tohoto zákona se použijí jen tehdy, slučuje-li se to s právní povahou těchto osob.
- Právnickou osobu zavazuje protiprávní čin, kterého se při plnění svých úkolů dopustil člen voleného orgánu, zaměstnanec nebo jiný její zástupce vůči třetí osobě.

Úvod do práva právnických osob

- Právnická osoba má právní osobnost od svého vzniku do svého zániku
- **Založení právnické osoby**
  - Zakladatelským právním jednáním
  - Zákonem
  - Rozhodnutím soudu
  - Jiným způsobem (zavěť atp.)
- **Vznik právnické osoby**
  - Zápisem do veřejného rejstříku (právní mocí rozhodnutí o prvozápisu)
  - Účinností zákona
  - Právní mocí rozhodnutí soudu o založení právnické osoby

Úvod do práva právnických osob

- **Zrušení právnické osoby** (x zánik: dnem výmazu z VR)
  - Právním jednáním
  - Uplynutím doby
  - Rozhodnutím orgánu veřejné moci
  - Dosažením účelu založení
  - Z dalších důvodů stanovených zákonem
- O dobrovolném zrušení rozhoduje příslušný orgán
- Po zrušení právnické osoby zpravidla následuje **likvidace**

Úvod do práva právnických osob

- **Likvidace právnické osoby**

- Účelem likvidace je vypořádat majetek zrušené PO (likvidační podstata), vyrovnat dluhy a naložit s čistým majetkovým zůstatkem
- Rozhodnutí o zrušení PO → jmenování likvidátora → zjištění likvidační podstaty → informování věřitelů → přihlašování pohledávek → vyrovnání dluhů → zjištění likvidačního zůstatku → schválení konečné zprávy likvidace s návrhem na použití zůstatku → použití likvidačního zůstatku → návrh na výmaz PO z veřejného rejstříku

Úvod do práva právnických osob

- Zásady práva právnických osob
  - Právní osobnost
  - Nesvéprávnost
  - Účelovost
  - Trvalost
  - Veřejná registrace
  - Průhlednost vnitřních poměrů
  - Průhlednost majetkových poměrů
  - Nahrazení vůle právnické osoby vůlí jejího orgánu
  - Povinnosti člena voleného orgánu
  - Přeměnitelnost
  - Zrušitelnost
  - Obnovitelnost při zániku
  - Event. Veřejná prospěšnost

Úvod do práva právnických osob

- Povaha práva právnických osob
  - Statusové právo (osobní práva osobního stavu)
    - K názvu právnické osoby
    - K (dobré) pověsti právnické osoby
    - K soukromí právnické osoby (vnitřní informace neurčené veřejnosti)
    - K právu na právní existenci (nekalá soutěž)
  - Relativní a absolutní majetková práva

Druhy právnických osob

- Právnické osoby soukromého práva
  - Občanského práva: spolky, nadace, ústavy, odborový svaz
  - Obchodního práva: VOS, KS, SRO, AS, družstvo, EHS,
- Právnické osoby veřejného práva
  - Kraje, obce, Česká lékařská komora, Česká pošta, s.p.
  - X organizační složka (Ministerstvo obrany, Česká obchodní inspekce)

Typy právnických osob

- Třídění soukromoprávních právnických osob
  - **Společenství osob**
    - Korporace – spolek, společnost s ručením omezením
  - **Společenství statků** (majetku)
    - Fundace – nadace, nadační fondy
    - Fondové osoby
  - **Osobní i majetková složka**
    - Ústavy
- Tři typy právnických osob: **korporace, fundace, ústavy**

Pojmové znaky právnických osob

- Účel
- Pojmenování (název)
- Sídlo
- Zástupčí oprávnění
- Vnitřní poměry (alespoň statutární orgán)

- Znaky PO: subjektivita, majetková samostatnost, deliktní způsobilost, způsobilost k právním jednáním, organizační celek, účel
- Nespadá: IČ, DIČ, předmět činnosti, internetové stránky...

Účel ustanovení

- **Soukromý zájem** (turistický klub, podnikatelské SRO)
- **Veřejný zájem** (odpadové hospodářství dobrovolného svazku obcí)
- **Účel při splnění zvláštních podmínek**
  - Vyznávání náboženské víry, vysokoškolské vzdělávání, správa domu a pozemku...
- **ZAKÁZANÉ ÚČELY:**
  - Porušení práva, dosažení cíle nezákonným způsobem
  - Popření nebo omezování práv, rozněcování nesnášenlivosti a násilí, řízení orgánu veřejné moci bez zákona, ozbrojený nebo s ozbrojenými složkami (x myslivecký spolek)

Předmět činnosti právnické osoby

- Není účelem, ale účel PO je přes předmět činnosti realizován
- Vymezení předmětu činnosti při ustanovení se zřetelem na účel, druh, a právní formu právnické osoby, a to:
  - Podnikání nebo jiná hospodářská činnost
  - Jiná činnost (nevýdělečná) – např. spolková: svaz dobrovolných hasičů, mykologů
- Zásada svobodné činnosti (privátní autonomie) x veřejnoprávní způsobilost k určité činnosti (státní koncese), např. podle živnostenského zákona
  - Prodej kvasného lihu, autodoprava, likvidace nebezpečných odpadů...

Název právnické osoby

- **Rozlišovací způsobilost**
- **Pravdivost** (zákaz klamavosti)
- **Uvedení právní formy**
  - Spadá pod dodatky v názvech (stav likvidace, právní forma, veřejná prospěšnost, jiný dodatek – označení nástupnictví, koncernu, zeměpisného údaje)
- **Přípustnost obsažení jména FO**
- **Obsahová volnost**
  - X povinné vymezení předmětu činnosti či jména společníka (penzijní společnost...)
  - X legálně vyhrazená slova (banka, vysoká škola, Červený kříž...)

Sídlo

- **Formální sídlo**
- **Skutečné sídlo**
  - Dovolání se skutečného sídla namísto zapsaného
  - Nemožnost námitky skutečného sídla při dovolání se zapsaného
- Sídlo právnické osoby může být i v bytě, neruší-li to klid a pořádek v domě
- Přemístitelnost sídla právnické osoby (i do zahraničí)
- V zakladatelském právním jednání postačí uvést název obce, do veřejného rejstříku se však zapíše přesná adresa sídla

Zástupčí oprávnění

- Povinnost dát najevo oprávnění jednat za právnickou osobu a podepisovat se za ni (František Novák, jednatel ABC, s.r.o.)
  - § 161 NOZ: *Kdo právnickou osobu zastupuje, dá najevo, co ho k tomu opravňuje, neplyne-li to již z okolností. Kdo za právnickou osobu podepisuje, připojí k jejímu názvu svůj podpis, popřípadě i údaj o své funkci nebo o svém pracovním zařazení.*
- Zastoupení vyplývající ze zákona (zastoupení *sui generis* - [27 Cdo 4593/2017](#))
  - Statutární orgán (statutární zástupce)
  - Zaměstnanec nebo člen v rozsahu obvyklém dle zařazení nebo funkce (prodavač)
- Omezení zástupčího oprávnění vnitřním předpisem (např. pracovním řádem) je účinné vůči třetím osobám jen pokud takové omezení znaly

Zástupčí oprávnění

- Jednání za právnickou osobu
  - Členové statutární orgánu (generální zástupčí oprávnění)
  - Další zákonní a smluvní zástupci
    - Zaměstnanec, člen PO, člen jiného orgánu (§ 166 NOZ)
    - Zástupce podnikatele, je-li PO podnikatelem (§ 430)
    - Vedoucí odštěpného závodu (§ 503/2)
    - Zmocněnec (§ 441 a násl.)
    - Prokurista (§ 450 a násl.)
    - Opatrovník jmenovaný soudem (§ 165, § 486 a násl.)
    - Likvidátor...

Vnitřní poměry právnické osoby

- Alespoň určení statutárního orgánu
- Spadá zde např. vnitřní organizace spolku, pravidla pro svolávání valných hromad, vedení seznamu členů / akcionářů, soustava orgánů spolku

Veřejné rejstříky právnických osob

- Registrační princip právnických osob → vznik zápisem do veřejného **rejstříku** (x veřejný seznam)
  - Výjimka u odborových organizací a organizací zaměstnavatelů (§ 3025/2 NOZ)
- Zákon musí konkrétní veřejný rejstřík za veřejný prohlásit
- Zákon o veřejných rejstřících č. 304/2013 Sb.
  - Sjednocení hmotněprávních i procesních pravidel
  - Přímý zápis prostřednictvím notáře
- Materiální a formální publicita veřejných rejstříků

Veřejné rejstříky právnických osob

- Veřejné rejstříky vedené **krajskými soudy**:
  - Obchodní rejstřík
  - Spolkový rejstřík
  - Nadační rejstřík
  - Rejstřík ústavů
  - Rejstřík obecně prospěšných společností
  - Rejstřík společenství vlastníků jednotek

Veřejné rejstříky právnických osob

- Veřejné rejstříky vedené **správními orgány**:
  - Církví a náboženských společností (MK)
  - Svazů církví a náboženských společností (MK)
  - Evidovaných právnických osob založených církvemi a náboženskými společnostmi (MK)
  - Politických stran a politických hnutí (MV)
  - Honebních společenstev (OÚ obcí s rozšířenou působností)
  - Školských právnických osob (MŠMT)
  - Dobrovolných svazků obcí (KÚ)
  - Evropských seskupení pro územní spolupráci sídlem v CZ (MMR)
  - Veřejných výzkumných institucí (MŠMT)

Orgány právnické osoby

- **Individuální** (monokratický, o jednom členu, např. předseda)
- **Vícečlenný** (o více členech)
  - Kolektivní – rozhoduje sborově
  - Každý z více členů může být oprávněn jednat za právnickou osobu samostatně
- Fyzická osoba, která je členem orgánu PO musí být plně svéprávná / úpadek
  - Výjimka PO s hlavní činností týkající se nezletilých nebo omezeně svéprávných § 152/3
- Legální pravidla rozhodování orgánu (usnesení, požadovaná většina)
- Vznik funkce člena orgánu
  - Zvolením
  - Jmenováním
  - Jiným povoláním – např. dosažením věku, zasloužením se, rotací...

Orgány právnické osoby

- Každá PO má alespoň **nejvyšší** a **statutární orgán**
- Člen voleného orgánu je povinen vykonávat svoji funkci s péčí řádného hospodáře (§ 159 NOZ)
  - Nezbytná loajalita
  - Potřebné znalosti a pečlivost
- U obchodních korporací rozšířeno o korektiv tzv. podnikatelského úsudku (§ 51/1 ZOK)
  - Pečlivě a s potřebnými znalostmi jedná ten, kdo mohl při podnikatelském rozhodování v dobré víře rozumně předpokládat, že jedná informovaně a v obhajitelném zájmu obchodní korporace; to neplatí, pokud takovéto rozhodování nebylo učiněno s nezbytnou loajalitou.

Orgány právnické osoby

- Vícečlenné orgány: členská schůze, valná hromada...
- Statutární orgány: jednatel, představenstvo, statutární ředitel, předseda...
- Kontrolní orgány: kontrolní komise, revizor...
- Jiné orgány: rozhodčí komise, poradní orgány, hospodář, pokladník...

Neplatnost právnické osoby

- Soud prohlásí právnickou osobu po jejím vzniku **za neplatnou** i bez návrhu, pokud
  - a) zakladatelské právní jednání chybí,
  - b) zakladatelské právní jednání nemá náležitost nezbytnou pro právní existenci právnické osoby,
  - c) právní jednání zakladatelů odporuje § 145 (zakázaný účel) nebo
  - d) právnickou osobu založilo méně osob, než je k tomu podle zákona třeba.
- Dnem, kdy je právnická osoba prohlášena za neplatnou, vstupuje do likvidace.
- Po vzniku právnické osoby se nelze domáhat určení, že nevznikla, a nelze z toho důvodu zrušit její zápis do veřejného rejstříku.
- Prohlášení právnické osoby za neplatnou nemá vliv na práva a povinnosti, jichž nabyla.

Korporace

- Korporace je obecně **tvořena společenstvím osob**, může být ale tvořena jen jednou osobou coby jediným členem (kapitálové obchodní společnosti)
- Korporace má svou vlastní subjektivitu odlišnou od svých členů
- Korporace = corpus (tělo), tzn. tvoří ji její členové, **personální základ**
- Účelem korporace je **sdužit své členy za účelem dosahování společných cílů** (vzájemně prospěšné cíle, veřejně-prospěšné cíle, smíšené cíle)
- Korporacemi jsou:
  - Obchodní korporace: obchodní společnosti a družstva (ZOK)
  - Spolky
  - Společenství vlastníků jednotek, honební společnosti
  - Veřejnoprávní korporace (obec, kraj)

Fundace

- **Majetkový základ** těchto právnických osob – majetek vyčleněný k určitému účelu
- **Účelem** fundací je dát možnost účelově shromážděnému majetku být rozmnožován a použit na dobročinný účel, jemuž by se přičilo odepření možnosti nadace dědit
- U fundace existuje zájem, aby **její majetek zůstal zachován bez ohledu na personální změny** a je tedy subjektem práv, nikoli pouhým objektem, jenž může být volně zcizován
- Fundacemi jsou
  - Nadace
  - Nadační fondy

Ústavy

- **Osobní i majetková složka**: ústav nemá členy, ale zaměstnance, majetek ústavu není toliko chráněn, jak je tomu u fundací
- Vykonává činnosti užitečné společensky nebo hospodářsky s využitím své osobní a majetkové složky
- Do popředí vystupují vztahy mezi ústavem a uživateli jeho služeb – **destinatáři**
- **Účelem** je poskytování trvalých nebo dlouhodobých služeb nějakému prospěšnému účelu
- Mezi ústavy patří např. muzea, nemocnice, výzkumné ústavy, školská zařízení atp.

Spolek

- Korporace – sdružení alespoň tří členů za společným účelem
- Možnost dispozitivní úpravy i vnitřní struktury
- Orgány: statutární orgán (výbor x předseda; pětileté funkční období x stanovy), nejvyšší orgán (většinou členská schůze), fakultativně kontrolní komise, rozhodčí komise a další orgány
- Neplatnost rozhodnutí orgánu spolku
  - Každý člen / osoba s právním zájmem
  - Rozpor se zákonem nebo stanovami
  - Subjektivní lhůta 3 měsíce, objektivní 1 rok x prekluze
  - Právo na přiměřené zadostiučinění

Obchodní korporace

- Obchodní korporace = obchodní společnosti a družstva
- Obchodní společnosti
  - Veřejná obchodní společnost (v.o.s.)
  - Komanditní společnost (k.s.)
  - Společnost s ručením omezeným (s.r.o., spol. s r.o.)
  - Akciová společnost (a.s.)
  - Evropská společnost
  - Evropské hospodářské zájmové sdružení
- Družstva
  - Družstvo
  - Evropská družstevní společnost

Podnikatel

- Podnikání = **soustavná činnost** prováděná **samostatně** podnikatelem **vlastním jménem** a na **vlastní odpovědnost**, za účelem **dosažení zisku**
- Fikce/domněnka podnikatele v občanském zákoníku
  - Za podnikatele se považuje osoba zapsaná v obchodním rejstříku (§ 421/1 NOZ)
  - Má se za to, že podnikatelem je osoba, která má k podnikání živnostenské nebo jiné oprávnění podle jiného zákona (§ 421/2 NOZ)
- Spotřebitel = spotřebitelem je **každý člověk**, který mimo rámec své podnikatelské činnosti nebo mimo rámec samostatného výkonu svého povolání uzavírá smlouvu s podnikatelem nebo s ním jinak jedná.

Podnikatel

- **Obchodní firma = obchodní firma je jméno, pod kterým je podnikatel zapsán do obchodního rejstříku.** Podnikatel nesmí mít víc obchodních firem.
  - Zaměnitelnost
  - Klamavost
- Práva k dotčené obchodní firmě (vč. nekalosoutěžních)
- Význam rozlišování podnikatele
  - Ochrana spotřebitele
  - Jiná pravidla pro uzavírání smluv a jednání mezi podnikateli
  - Zastoupení podnikatele zaměstnancem atp.

PŘÍKLAD Č. 1

Pan Ladislav se pravidelně schází se svými kamarády na tréninzích i zápasech volejbalu. Rád by svůj tým přihlásil i do volejbalové ligy, ale pravidla mluví jasně – přihlásit se může jen sportovní klub, tedy spolek.

1. Co vše má pan Ladislav udělat, zařídit a co si má nachystat pro založení spolku.
2. Popište spolek vzniku spolku.

PŘÍKLAD Č. 2

Nadace Foglarovy děti si na internetových stránkách truhláře Marka Pata, IČ: 2559666372 objednala dvě švédské lavice do své klubovny, které jí byly po zaplacení dodány do jejich klubovny. Po příchodu vrátné Mařenky však členové této nadace zjistili, že se lavice do klubovny nevejdou a proto se rozhodli od smlouvy s truhlářem odstoupit podle § 1829 občanského zákoníku, který upravuje tzv. smlouvy uzavírané mimo obchodní prostory: *„Spotřebitel má právo odstoupit od smlouvy ve lhůtě čtrnácti dnů. Lhůta podle věty první běží ode dne uzavření smlouvy a jde-li o a) kupní smlouvu, ode dne převzetí zboží.“*

1. Má uvedená nadace právo na odstoupení od uvedené smlouvy?

Kontrolní otázky

1. Vymezte pojem „právní osoba“.
2. Kdy právní osoba nabývá právní osobnosti a kdy svéprávnosti?
3. Vymezte pojmy vznik, založení, zrušení a zánik právní osoby.
4. Jak se nazývají právní osoby s převažující majetkovou složkou?
5. Jaký je minimální počet fyzických osob utvářejících právní osobu?

Doplňková literatura

- [Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník](#)
- [Skripta – právnické osoby](#)
- [Prezentace prof. JUDr. Iva Telce, CSc.](#)

Zastoupení

Koncepce zastoupení

- Část první, hlava III. (§ 436 - § 488 ObčZ)
  - Všeobecná ustanovení (§ 436 – § 440)
  - Smluvní zastoupení (§ 441 – § 456)
  - Zákonné zastoupení a opatrovnictví (§ 457 – § 488)
- Komplexní obecná úprava zastoupení
- Účelem zastoupení je:
  - Usnadňovat plně svéprávným osobám právní styk (tj. právní jednání)
  - Umožnit osobám nikoliv plně svéprávným účastnit se právního styku (FO omezené ve svéprávnosti a PO)

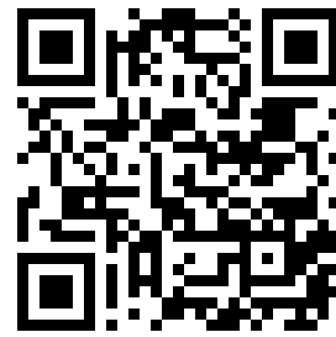
Zastoupení v soukromém právu

- Zastoupení je vztah dvou osob (zástupce a zastoupeného), v důsledku kterého má zástupce právní možnost jednat **na účet zastoupeného**
  - Právní a hospodářské účinky jednání zástupce dopadají do sféry zastoupeného
  - Od zastoupení je třeba odlišit tzv. posla, který právně nejedná a jenom sděluje vůli jiného
- **Zástupce** = ten, kdo právně jedná za jinou osobu
- **Zastoupený** = osoba, která je na základě právního jednání či jiného právního důvodu zastupována jinou osobou

Zastoupení v soukromém právu

- **Přímé zastoupení** – zástupce jedná jménem a na účet zastoupeného
  - Pokud občanský zákoník mluví o zastoupení, pak se tím myslí zastoupení přímé, pokud není výslovně stanoveno jinak (§ 436 ObčZ)
- **Nepřímé zastoupení** – zástupce na účet zastoupeného, ale svým jménem
  - Právní následky nastávají u zástupce, ale ten má povinnost převést užitek jednání na zastoupeného
- **Smluvní zastoupení** – vzniká na základě dohody o zastoupení (*dobrovolné*)
  - dohoda o plné moci x plná moc (*průkaz plné moci*)
- **Zákonné zastoupení** – většinou vzniká ze zákona, ale v několika případech i rozhodnutím orgánu veřejné moci - např. poručenství, pěstounství, předadopční péče, svěření dítěte do péče jiné osoby, opatrovnictví (*nedobrovolné*)

Přímé x nepřímé zastoupení

- **33 Odo 806/2006**

- *Účelem občanskoprávního institutu zastoupení je, aby za osobu, která buď není způsobilá k právním úkonům anebo která sice způsobilá k právním úkonům je, avšak z nějakého důvodu je nechce či nemůže sama učinit (např. pro nepřítomnost, pro nemoc atd.) činil právní úkony ustanovený zástupce.*
- *V teorii i soudní praxi se rozlišuje mezi zastoupením přímým a nepřímým (někdy též označovaným jako tzv. náhradnictví). Oběma případům je společné, že v nich **zástupce činí vlastní projev vůle** (právní úkon – nyní právní jednání).*
- *Zatímco však přímý zástupce činí projev vůle **jménem zastoupeného a na jeho účet**, takže práva a povinnosti, jedná-li zástupce v mezích oprávnění, vznikají přímo zastoupenému, nepřímý zástupce činí úkon **vlastním jménem**, i když on **rovněž na cizí účet**, tj. na účet zastoupeného; **v důsledku toho nabývá nepřímý zástupce práva a povinnosti sám, je však povinen následně převést takto nabytá práva a povinnosti podle smlouvy na zastoupeného.***
- *Občanský zákoník upravuje výslovně pouze zastoupení přímé; nepřímé zastoupení ovšem nevyklučuje.*

Principy zastupování

- **Princip zjevnosti**

- Každému musí být zřejmé, s kým právně jedná (§ 436 odst. 1 OZ)
- Má-li být druhou smluvní stranou někdo jiný, než s kým právně osoba jedná, je třeba, aby jí byla tato skutečnost při uzavření smlouvy zřejmá. Není-li zřejmé, že někdo jedná za jiného, platí, že jedná svým jménem

- **Zákaz kolize zájmů**

- Zájmy zástupce a zastoupeného nesmí být v rozporu (§ 437)
- Tento princip je zde jako ochrana zájmů zastoupeného.
- Je zde vyvratitelná domněnka existence rozporu zájmů, pokud zástupce jedná za obě strany - buď je druhou stranou sám zástupce, nebo osoba, kterou zástupce rovněž zastupuje ve stejné záležitosti.
- U *smluvního zastoupení* kolize nemá vliv, pokud o ní zastoupený věděl nebo musel vědět (a přesto zástupce neodvolal).
- U *zákoného zastoupení a opatrovnictví* soud jmenuje kolizního opatrovníka (§ 460).
- Následkem kolize je relativní neplatnost, pokud třetí osoba věděla nebo musela o kolizi vědět.

Principy zastupování

- **Princip osobního jednání zástupce**

- Zástupce je zpravidla vybírán pro osobní vlastnosti a schopnosti.
- V některých případech může zástupce použít substituta - tady zmocní další osobu (tzv. podzastoupení). To je možné, pokud a) je to ujednáno, b) vyžaduje-li to nutná potřeba (např. hrozí nebezpečí z prodlení, jednání vyžaduje zvláštní znalosti), stanoví-li to zvláštní předpis (činí tak např. zákon o advokacii).
- Právní následky jednání substituta nastávají přímo u zmocnitele. Zástupce odpovídá za řádný výběr substituta (*culpa in eligendo*). Substitut už nemůže pověřit dalšího substituta (zákon o advokacii to ale umožňuje)

- **Ochrana před překročením zástupčího oprávnění**

- Překračuje-li zástupce své zástupčí oprávnění, není z takového právního jednání zastoupený zavázán, na druhou stranu je ale chráněna dobrá víra třetích osob a zástupce je zavázán sám, alternativně odpovídá za náhradu škody.
- Je zde ale také možnost dodatečného schválení (*ratihabice*) - zastoupený musí právní jednání schválit bez zbytečného odkladu. Na druhou stranu u smluvního zastoupení má nečinnost zastoupeného automaticky význam schválení (§ 446)

Obecná ustanovení o zastupování

- § 436 ObčZ – přičitatelnost dobré víry a znalosti
- § 437 ObčZ – zákaz jednání v kolizi zájmů
  - Smluvní zastoupení – ledaže o tom zastoupený věděl nebo musel vědět
  - Dovolání se neplatnosti, pokud o kolizi třetí osoba věděla nebo musela vědět (*VPD – zástupce jedná i za třetí osobu nebo jedná ve vlastní záležitosti*)
- § 438 ObčZ – osobní jednání zástupce, substituce (ujednáno, nutná potřeba)
- § 439 ObčZ – jednání více zástupců (*VPD – každý samostatně*)
- § 440 ObčZ – překročení zástupčího oprávnění
  - /1: *Překročil-li zástupce zástupčí oprávnění, **zavazuje právní jednání zastoupeného**, pokud překročení **schválí bez zbytečného odkladu**. To platí i v případě, kdy za jiného právně jedná osoba, která k tomu není oprávněna*
  - /2: *Není-li právní jednání bez zbytečného odkladu **schváleno**, je **osoba, která právně jednala za jiného, zavázána sama**. Osoba, se kterou bylo jednáno a která byla v dobré víře, může na jednajícím požadovat, aby **splnil, co bylo ujednáno**, anebo aby **nahradil škodu***

Smluvní zastoupení

- § 441 ObčZ: zmocnitel a zmocněnec, plná moc, písemná forma plné moci pro více právních jednání, forma veřejné listiny a úředně ověřený podpis
- § 442 ObčZ: odvolání zmocnění, omezení důvodů, zvláště závažný důvod
- § 443 ObčZ: zmocnění právnické osoby – působnost statutárnímu orgánu
- § 444 ObčZ: vyvolání dojmu zmocnění u třetí osoby v dobré víře
- § 445 ObčZ: nedostatek zmocnění zástupce a dobrá víra třetí osoby
- § 446 ObčZ: překročení zástupčího oprávnění
  - Zmocnitel BZO oznámí třetí osobě, jinak platí, že s překročením souhlasí
  - Zjevné překročení – pokud třetí osoba měla a mohla bez pochybností poznat

Smluvní zastoupení

- § 447 ObčZ: pokyny uvedené v plné moci a jejich známost třetí osobě
- § 448 ObčZ: zánik zmocnění – vykonání předmětu zmocnění, odvolání, výpověď, zánik zmocněnce či zmocnitele (*x jiné ujednání*)
  - *Dokud není odvolání zmocněnci známo, má jeho právní jednání tytéž účinky, jako by zmocnění ještě trvalo. Toho se však nemůže dovolat strana, která o odvolání zmocnění věděla, nebo měla a mohla vědět.*
- § 449/1 ObčZ: po výpovědi nebo smrti zmocnitele vykoná zmocněnec to, co nesnese odkladu tak, aby zmocnitel (PN) neutrpěl újmu, pokud to neodporuje pokynům.
- § 449/2 ObčZ: Zmocněnec vydá bez zbytečného odkladu po zániku zmocnění vše, co mu zmocnitel propůjčil, popřípadě co pro zmocnitele získal. Zemřel-li zmocněnec, má vůči zmocniteli tuto povinnost každý, kdo má tyto věci u sebe.

Smluvní zastoupení – prokura

- **Prokura**

- Udělením prokury zmocňuje **podnikatel zapsaný v obchodním rejstříku** prokuristu k právním jednáním, ke kterým *dochází při provozu obchodního závodu, popřípadě pobočky*, a to i k těm, **pro která se jinak vyžaduje zvláštní plná moc**. Zcizit nebo zatížit nemovitou věc je však prokurista oprávněn, je-li to **výslovně uvedeno**.
- Při udělení prokury musí být výslovně uvedeno, že jde o prokuru. Uděluje-li podnikatel prokuru pro **některou pobočku** svého obchodního závodu nebo pro některý z několika svých obchodních závodů, označí výslovně pobočku nebo obchodní závod.
- **Omezení prokury** vnitřními pokyny **nemá účinky** vůči třetím osobám, i když bylo zveřejněno.

Smluvní zastoupení – prokura

- Prokurista

- Může být jen **fyzická osoba**
- Je-li prokura udělena několika osobám, zastupuje každá z nich podnikatele **samostatně**, ledaže je při udělení prokury určeno něco jiného
- Prokurista **není oprávněn přenést** prokuru na někoho jiného ani udělit další prokuru; k opačným ujednáním se nepřihlíží
- Prokurista vykonává prokuru s **péčí řádného hospodáře**
- Prokurista se podepisuje tak, že k firmě podnikatele připojí svůj **podpis** a **údaj označující prokuru**; byla-li prokura udělena pro jednotlivou pobočku nebo jeden z více obchodních závodů, připojí také **údaj označující pobočku nebo obchodní závod**

Smluvní zastoupení – prokura

Zák. č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob (ZVŘ)

- **Do veřejného rejstříku se zapíše (§ 25 odst. 1 písm. i) ZVŘ):**
  - jméno a adresa místa pobytu, popřípadě také bydliště, liší-li se od adresy místa pobytu, prokuristy, jakož i způsob, jakým jedná, včetně uvedení údaje o tom, že se prokura vztahuje jen na určitou pobočku nebo na určitý závod, jejich identifikace a údaj o tom, zda je prokurista oprávněn zcizit nebo zatížit nemovitou věc
- **Do obchodního rejstříku se o OK zapíše také (§ 48 odst. písm. e) ZVŘ):**
  - údaj o tom, že členovi orgánu nebo prokuristovi byl pozastaven výkon funkce podle zákona upravujícího právní poměry obchodních společností a družstev

Zákonné zastoupení a opatrovnictví

- Právní důvod vzniku zastoupení
  - **zákoné zastoupení** ← ex lege
  - **opatrovnictví** ← na základě rozhodnutí soudu (orgánu veřejné moci)
- Zákonné zastoupení i opatrovnictví sleduje ochranu zájmů zastoupeného a naplňování jeho práv.
- Zákonný zástupce nebo opatrovník není oprávněn za zastoupeného právně jednat v záležitostech týkajících se **vzniku a zániku manželství**, výkonu **rodičovských povinností a práv**, jakož i **pořízení pro případ smrti** nebo prohlášení o vydědění a jejich odvolání.
- Zákonný zástupce nesmí odejmout zastoupenému **věc zvláštní obliby**, ledaže to odůvodňuje ohrožení jeho života či zdraví, a jedná-li se o nezletilého, který není plně svéprávný, také jiný závažný důvod. Věc zvláštní obliby musí být zastoupenému ponechána i při jeho umístění ve zdravotnickém zařízení, v zařízení sociálních služeb, zařízení sociálně-právní ochrany dětí nebo podobném zařízení.

Zákonné zastoupení a opatrovnictví

- **Kolizní opatrovník (§ 46o ObčZ)**

- Dojde-li ke střetu zájmu zákonného zástupce nebo opatrovníka se zájmem zastoupeného či ke střetnutí zájmů těch, kteří jsou zastoupeni týmž zákonným zástupcem nebo opatrovníkem, anebo hrozí-li takový střet, jmenuje soud zastoupenému kolizního opatrovníka.

- **Správa jmění**

- Spravuje-li zákonný zástupce nebo opatrovník jmění zastoupeného, náleží mu běžná správa takového jmění. Nejedná-li se o běžnou záležitost, vyžaduje se k naložení se jměním zastoupeného **schválení soudu**.
- Dar, dědictví nebo odkaz určené pro zastoupeného s podmínkou, že jej bude spravovat třetí osoba, jsou ze správy podle odstavce 1 vyloučeny. Zákonný zástupce nebo opatrovník však může přijetí takového daru, dědictví nebo odkazu odmítnout; k odmítnutí se vyžaduje schválení soudu.

- **Odměna za zastoupení**

- Zákonný zástupce ani opatrovník nemůže požadovat od zastoupeného odměnu za zastoupení. Má-li však **povinnost spravovat jmění, lze za správu přiznat odměnu**. O její výši rozhodne soud s přihlédnutím k nákladům správy, k hodnotě spravovaného majetku a k výnosům z něho, jakož i k časové i pracovní náročnosti správy.

USNESENÍ

Okresní soud v Prostějově rozhodl vyšší soudní úřednicí Radkou Kouřilovou, DiS., v opatrovnické věci

posuzované: **Dagmar** , narozená dne , omezená ve svéprávnosti,
trvale bytem , Prostějov,
zastoupená stálým opatrovníkem Dagmar , narozenou dne
bytem trvale okres Olomouc,

takto:

I.Soud zahajuje řízení o prodloužení doby omezení svéprávnosti **Dagmar**
, narozené dne .

II. Soud zahajuje řízení o opatrovnictví posuzované **Dagmar** , narozené
dne .

III. Soud řízení o svéprávnosti posuzované a řízení o opatrovnictví spojuje ke společnému
projednání a rozhodnutí.

IV. Soud jmenuje **Dagmar** , narozené dne , z důvodu zastoupení
jmenované v řízení o prodloužení doby omezení svéprávnosti a opatrovnictví člověka
opatrovníka: JUDr. Ing. Ondřeje Lichnovského, advokáta se sídlem v Prostějově,
Palackého 151/10, Prostějov.

Zákonné zastoupení a opatrovnictví

- **Opatrovnictví**

- Rozlišujeme opatrovnictví člověka a opatrovnictví právnické osoby
- Opatrovníka jmenuje soud; současně určí rozsah opatrovníkových práv a povinností. Osoba, které byl opatrovník jmenován, se na dobu trvání opatrovnictví stává opatrovancem.
- Požádá-li o to opatrovník, soud ho odvolá; soud opatrovníka odvolá i v případě, že neplní své povinnosti. Zároveň opatrovanci jmenuje nového opatrovníka.
- Nejedná-li se o správu jmění, lze osobě jmenovat pouze jediného opatrovníka. Je-li jmenován **zvláštní opatrovník pro správu jmění** zastoupeného nebo pro správu části jeho jmění a **zároveň opatrovník osoby**, náleží **druhému z nich výlučné zastoupení** zastoupeného před soudem, a to i když se záležitost týká spravovaného jmění.
- Jmenuje-li soud více opatrovníků a nerozhodne-li, ve kterých záležitostech je každý z nich způsobilý právně jednat za opatrovance samostatně, jsou **opatrovníci povinni jednat společně**.

Opatrovnictví člověka

- Soud jmenuje opatrovníka člověku, je-li to potřeba **k ochraně jeho zájmů**, nebo vyžaduje-li to **veřejný zájem**.
- Soud jmenuje opatrovníka *zejména tomu*:
  - a.** koho ve svéprávnosti omezil,
  - b.** tomu, o kom není známo, kde pobývá,
  - c.** neznámému člověku zúčastněnému při určitém právním jednání,
  - d.** nebo tomu, jehož zdravotní stav mu působí obtíže při správě jmění nebo hájení práv.

Opatrovnictví člověka

- **Opatrovník**

- Povinnost udržovat vhodný kontakt s opatrovancem, vysvětlit mu svá rozhodnutí
- Opatrovník dbá názorů opatrovance, naplňuje jeho přání a právní prohlášení nebo i náboženské vyznání. Není-li to možné, postupuje podle jeho (nejlepších) zájmů.
- Opatrovníka lze opatrovanci jmenovat až po jeho zhlédnutí a vyjádření.
- Soud jmenuje opatrovníkem osobu, kterou navrhl opatrovanec. Není-li to možné, jmenuje soud opatrovníkem zpravidla příbuzného nebo jinou osobu opatrovanci blízkou, která osvědčí o opatrovance dlouhodobý a vážný zájem a schopnost projevovat jej i do budoucna. Není-li možné ani to, jmenuje soud opatrovníkem jinou osobu, která splňuje podmínky pro to, aby se stala opatrovníkem, nebo veřejného opatrovníka podle jiného zákona.
- Způsobilost být **veřejným opatrovníkem** má obec, kde má opatrovanec bydliště, anebo právnická osoba zřízená touto obcí k plnění úkolů tohoto druhu; jmenování veřejného opatrovníka podle jiného zákona není vázáno na jeho souhlas.

Opatrovnictví člověka

- **Opatrovnická rada**

- Některá právní jednání nesmí opatrovník provést bez souhlasu opatrovnické rady; není-li opatrovnická rada ustavena, vykonává její roli opatrovnický soud.
- Opatrovanec a každá osoba jemu blízká může požadovat ustavení opatrovnické rady – opatrovník svolá schůzi osob opatrovanci blízkých a jeho přátel, jsou-li mu známi.
- Schůze je svolána do 30 dnů od obdržení žádosti, jinak ji svolá soud. Opatrovanec, každá osoba opatrovanci blízká a každý z jeho přátel mají jeden hlas. Zúčastní-li se schůze alespoň pět osob, může být opatrovnická rada zvolena.
- Opatrovnická rada má alespoň 3 členy, opatrovník nemůže být jejím členem. Zápis z ustavující schůze je písemný a doručí se i opatrovnickému soudu.
- Opatrovnická rada se schází alespoň 1 ročně, projedná zprávu opatrovníka o jeho činnosti v záležitostech opatrovance, vyjadřuje se k soupisu jmění opatrovance a k vyúčtování jeho správy i k vyúčtování případné odměny opatrovníka za správu jmění.

Opatrovnictví člověka

- Opatrovnická rada

- Bez souhlasu opatrovnické rady nesmí opatrovník rozhodnout o:

- a) změně bydliště opatrovance,

- b) umístění opatrovance do uzavřeného ústavu nebo podobného zařízení v případě, kdy to zdravotní stav opatrovance zjevně nevyžaduje, nebo

- c) zásazích do integrity opatrovance, nejedná-li se o zákroky **bez závažných následků**.

- Bez souhlasu opatrovnické rady nesmí opatrovník naložit s majetkem opatrovance o:

- a) nabytí nebo zcizení majetku v hodnotě převyšující částku odpovídající **stonásobku životního minima jednotlivce** podle jiného právního předpisu,

- b) nabytí nebo zcizení majetku převyšující **jednu třetinu opatrovanceva majetku**, ledaže tato třetina představuje hodnotu jen nepatrnou, nebo

- c) **přijetí nebo poskytnutí zápůjčky, úvěru nebo jistoty** v hodnotách uvedených v písmenu a) nebo b),

- ledaže se k takovým rozhodnutím vyžaduje i souhlas soudu.**

- Je-li to v zájmu opatrovance, může se opatrovnická rada usnést, jaká další rozhodnutí opatrovníka o opatrovanci podléhají jejímu souhlasu; taková usnesení nesmí omezovat opatrovníka nad míru přiměřenou okolnostem

Opatrovnictví člověka

- **Opatrovnická rada**

- Možnost přezkoumání rozhodnutí opatrovnické rady soudem k návrhu opatrovníka nebo jejího člena, který pro rozhodnutí nehlasoval (do 15 dní), odklad účinků.
- Pokud nelze opatrovnickou radu zřídit, může na návrh některé z osob (§ 472 ObčZ) soud rozhodnout, že její působnost bude vykonávat jen jedna taková osoba.
- Není-li zvolena opatrovnická rada a není-li možný ani postup podle odstavce 1, schvaluje opatření opatrovníka stran opatrovance nebo jeho jmění namísto opatrovnické rady soud.

Opatrovnictví člověka

- **Opatrovnický soud**

- Neschválil-li to soud, nesmí opatrovník vyslovit souhlas se změnou osobního stavu opatrovance.
- Spravuje-li opatrovník opatrovancovo jmění, **nesmí bez souhlasu soudu**, nerozhodl-li soud o dalších omezeních:
  - a) zavázat opatrovance k plnění některému z **členů opatrovnické rady** nebo osoby tomuto členu blízké
  - b) nabýt pro opatrovance **nemovitou věc** nebo podíl na ní, ani opatrovancovu nemovitou věc nebo podíl na ní zcizit či zatížit
  - c) nabýt pro opatrovance **obchodní závod**, podíl na obchodním závodu nebo **podíl na právnické osobě**, ani tento majetek **zcizit nebo zatížit**; *to neplatí, jedná-li se o nabytí účastnických nebo podobných cenných papírů zajišťujících bezpečný výnos*
  - d) uzavřít za opatrovance smlouvu zavazující ho k **trvajícimu nebo opakovanému plnění** na dobu delší než tři roky
  - e) odmítnout **dědictví** nebo jiné **plnění z pozůstalosti**, nebo
  - f) zavázat opatrovance k **bezúplatnému plnění jiné osobě**, ledaže se jedná o *dar poskytnutý k obvyklé příležitosti podle zásad slušnosti v přiměřeném rozsahu a opatrovanec je schopen úsudku a projevil s darem souhlas*

Opatrovnictví člověka

- **Opatrovnický soud**

- Bez zřetele na předchozí pravidla opatrovník nesmí, neschválil-li to soud, naložit s majetkem opatrovance, jedná-li se o:
  - a) nabytí nebo zcizení majetku v hodnotě převyšující částku odpovídající pětisetnásobku životního minima jednotlivce podle jiného právního předpisu,
  - b) nabytí nebo zcizení majetku převyšující jednu polovinu opatrovanceva majetku, ledaže tato polovina představuje hodnotu jen nepatrnou a nejedná se o věc, která je pro opatrovance věcí zvláštní obliby, nebo
  - c) přijetí nebo poskytnutí půjčky, úvěru nebo jistoty v hodnotách uvedených pod písmenem a) nebo b)
- Soud si před rozhodnutím o osobním stavu opatrovance a nakládání s majetkem opatrovance vyžádá stanovisko opatrovnické rady. Nesdělí-li opatrovnická rada soudu stanovisko v přiměřené lhůtě, potom soud rozhodne sám.

Opatrovnictví člověka

- **Oprávnění zvláštní právnické osoby**

- Právnická osoba, jejíž *hlavní činnost spočívá v péči o osoby se zdravotním postižením a ochraně jejich zájmů*, má právo navrhnout, aby **byla svolána schůze k ustavení opatrovnické rady**.
- Právnická osoba, jejíž *hlavní činnost spočívá v péči o osoby se zdravotním postižením a ochraně jejich zájmů*, která působí v České republice nepřetržitě alespoň tři roky a byla s opatrovancem v pravidelném spojení alespoň tři měsíce, má **právo být členem opatrovnické rady** nebo se **účastnit jejího zasedání, schůze k ustavení opatrovnické rady a navrhnout soudu, aby rozhodnutí opatrovnické rady zrušil a nahradil je svým rozhodnutím**. Neuplatňuje-li však tato právnická osoba svá práva v souladu se zájmy opatrovance, soud jí tato práva na návrh opatrovance, opatrovníka nebo členů opatrovnické rady **odejme**.

Opatrovnictví člověka

- **Soupis jmění a vyúčtování správy (opatrovníkem)**
  - Opatrovník, který spravuje jmění opatrovance, vyhotoví do dvou měsíců od svého jmenování soupis spravovaného jmění a doručí jej soudu, opatrovanci a opatrovnické radě.
  - Za trvání opatrovnictví vyhotoví opatrovník vyúčtování správy jmění každoročně vždy do 30. června, ledaže se s členy opatrovnické rady dohodne, že vyúčtování předloží dříve. Je-li pro to důležitý důvod, může opatrovanec nebo opatrovnická rada navrhnout soudu, aby opatrovníkovi uložil povinnost vyhotovit mimořádné vyúčtování. Opatrovník doručí každé vyúčtování opatrovanci, opatrovnické radě a soudu.
  - Opatrovník, jehož funkce končí, doručí konečné vyúčtování správy jmění opatrovanci, opatrovnické radě a soudu, popřípadě také dalšímu opatrovníkovi nebo soudnímu komisaři jmenovanému v řízení o dědictví. Zemře-li opatrovník, vydá soudu, který jej jmenoval, listiny a další doklady týkající se opatrovance a jeho záležitostí každý, kdo má tyto listiny a doklady u sebe.

Opatrovnictví právnické osoby

- Soud jmenuje opatrovníka právnické osobě, která to potřebuje, aby mohly být **spravovány její záležitosti** nebo aby mohla být **hájena její práva**.
- Opatrovníkem právnické osoby může soud jmenovat jen osobu, která splňuje podmínky stanovené pro **způsobilost být členem statutárního orgánu**. Přestane-li opatrovník tyto podmínky splňovat, oznámí to soudu bez zbytečného odkladu. Dozví-li se soud, že opatrovník uvedené podmínky nesplňuje, nahradí ho bez zbytečného odkladu **novým opatrovníkem**.
- Pro práva a povinnosti opatrovníka právnické osoby platí obdobně ustanovení o právech a povinnostech člena statutárního orgánu. Působnost opatrovníka se přiměřeně řídí ustanoveními o působnosti statutárního orgánu.
- Soud opatrovníku uloží, aby s odbornou péčí **usiloval o řádné obnovení činnosti statutárního orgánu** právnické osoby; je-li toho třeba, soud působnost opatrovníka dále vymezí s přihlédnutím k působnosti dalších orgánů právnické osoby, popřípadě i k právům společníků.
- Určuje-li zakladatelské právní jednání, že má být právnické osobě jako opatrovník jmenována určitá osoba, soud takovou osobu opatrovníkem jmenuje, pokud je k tomu způsobilá a souhlasí se jmenováním.

Příklady zákonného zastoupení

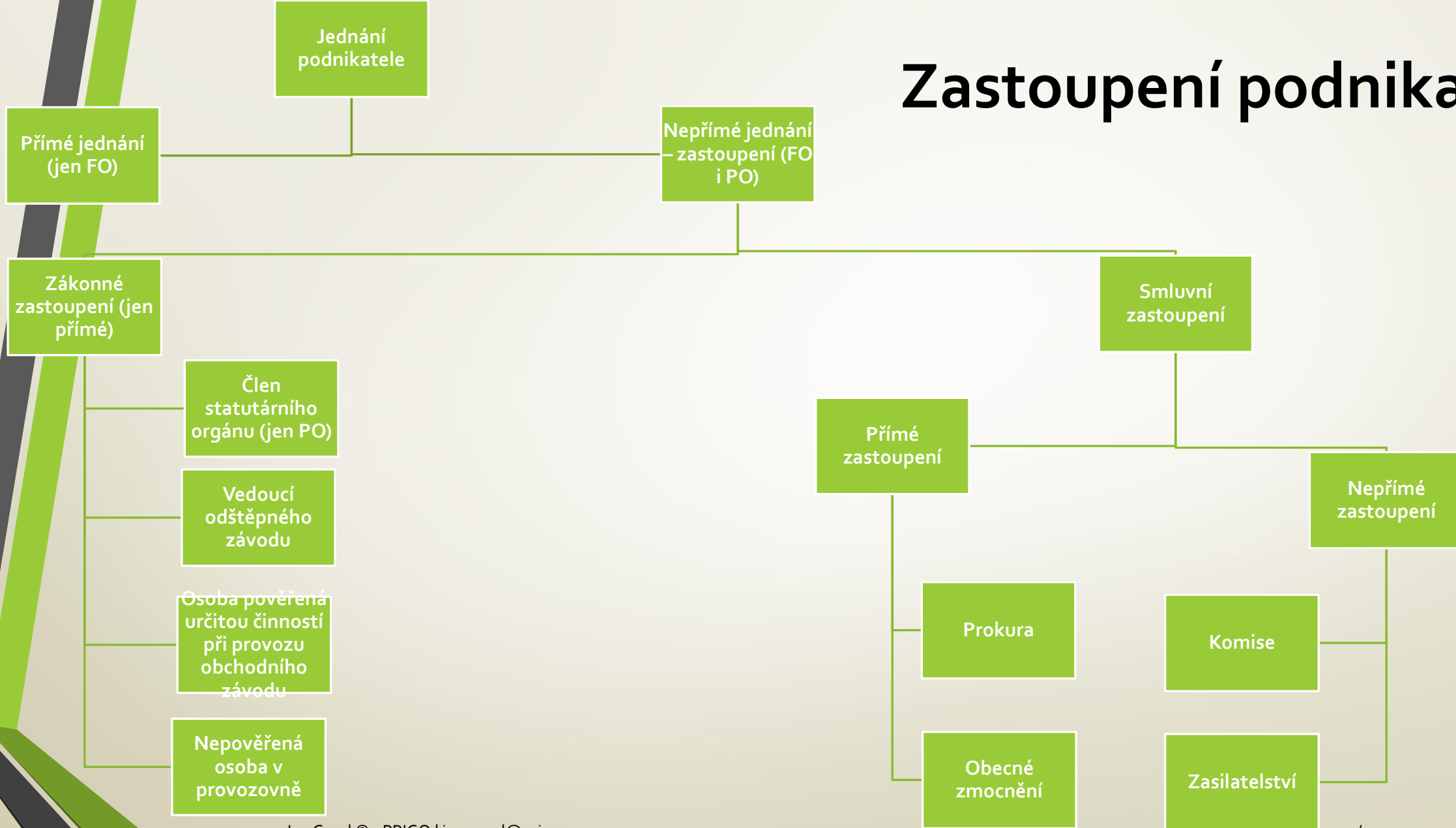
- **Zákonný zástupce u nezletilých či omezeně svéprávných osob**
- **Zastupování právnické osoby zaměstnancem**
  - § 166/1 ObčZ: *Právnickou osobu zastupují její **zaměstnanci v rozsahu obvyklém** vzhledem k jejich zařazení nebo funkci; přitom rozhoduje stav, jak se jeví veřejnosti. Co je stanoveno o zastoupení právnické osoby zaměstnancem, platí obdobně pro zastoupení právnické osoby **jejím členem** nebo **členem jiného orgánu** nezapsaného do veřejného rejstříku.*
- **Zastoupení podnikatele**
  - § 430/1 ObčZ: *Pověří-li podnikatel někoho při provozu obchodního závodu určitou činností, zastupuje tato osoba podnikatele ve všech jednáních, k nimž při této činnosti obvykle dochází.*
  - § 430/2 ObčZ: *Podnikatele zavazuje i jednání jiné osoby v jeho provozovně, pokud byla třetí osoba v dobré víře, že jednající osoba je k jednání oprávněna.*
- **Vedoucího odštěpného závodu**
  - § 503/2 in fine ObčZ: *Vedoucí odštěpného závodu je oprávněn zastupovat podnikatele ve všech záležitostech týkajících se odštěpného závodu ode dne, ke kterému byl jako vedoucí odštěpného závodu zapsán do obchodního rejstříku*

Příklady zákonného zastoupení

- **Člen statutárního orgánu právnické osoby?**
  - § 161 ObčZ: *Kdo právnickou osobu zastupuje, dá najevo, co ho k tomu opravňuje, neplyne-li to již z okolností. Kdo za právnickou osobu podepisuje, připojí k jejímu názvu svůj podpis, popřípadě i údaj o své funkci nebo o svém pracovním zařazení.*
  - § 163 ObčZ: *Statutárnímu orgánu náleží veškerá působnost, kterou zakladatelské právní jednání, zákon nebo rozhodnutí orgánu veřejné moci nesvěří jinému orgánu právnické osoby.*
  - § 164/1 ObčZ: *Člen statutárního orgánu může zastupovat právnickou osobu ve všech záležitostech.*
- **27 Cdo 4593/2017:**
  - *Zastoupení právnické osoby členem statutárního orgánu je zastoupením svého druhu (sui generis), na něž nedopadá ani úprava smluvního zastoupení (§ 441 až 456 o. z.), ani úprava zastoupení zákonného (§ 457 až 488 o. z.).*
  - *Překročí-li člen statutárního orgánu právnické osoby zástupčí oprávnění, anebo zastoupí-li právnickou osobu, ačkoliv k tomu není podle zakladatelského právního jednání oprávněn, může právnická osoba takové jednání dodatečně schválit.*
  - *Jelikož člen statutárního orgánu není smluvním zástupcem, budou se pravidla pro dodatečné schválení řídit ustanovením § 440 o. z., nikoliv (i) ustanovením § 446 o. z. (výjimku může představovat situace, kdy člen statutárního orgánu bude jednat jako zmocněnec v souladu s § 164 odst. 2 in fine o. z. a překročí plnou moc). Ustanovení § 431 o. z. nelze na překročení zástupčího oprávnění členem statutárního orgánu právnické osoby aplikovat*

Zastoupení podnikatele

KONTROLNÍ OTÁZKY

1. Čím se liší přímé a nepřímé zastoupení?
2. Jaký je rozdíl mezi dohodou o plné moci a průkazem plné moci?
3. Je opatrovník člověka smluvní nebo zákonný zástupce opatrovance?
4. Jaké jsou důvody pro jmenování opatrovníka?
5. Popište důsledky překročení zástupčího oprávnění u zákonného a smluvního zastoupení.

Ochrana subjektivních práv v soukromém právu

Třízení subjektivních práv

- Třízení A:
  - Absolutní práva (*erga omnes; osobnostní práva, věcná práva*)
  - Relativní práva (*inter partes, závazkové právo*)
- Třízení B:
  - Osobní (*statusová a osobnostní*)
  - Rodinná (*smíšené*)
  - Majetková (*relativní a absolutní*)

Třízení subjektivních práv

Příklady:

- Právo na výživné
- Právo na ochranu důstojnosti
- Právo na zaplacení kupní ceny
- Právo vypovědět nájem
- § 688: Manžel má právo na to, aby mu druhý manžel sdělil údaje o svých příjmech a stavu svého jmění, jakož i o svých stávajících i uvažovaných pracovních, studijních a podobných činnostech
- Vlastnické právo
- Právo na ochranu pseudonymu

Ochrana subjektivních práv

- Jednání, kterým je toto subjektivní právo porušováno, je protiprávní, a to nejen z hlediska soukromého práva, nýbrž i z hlediska jiných částí právního řádu, zejména práva trestního či správního.
- *Příklad: pomluva, zásah do pietního místa*
- Druhy:
  - V soudním sporném řízení – řízení v občanskoprávních věcech
  - Svépomoc – dovolena za zvláštních okolností
  - Ochrana držby – je zvláštním případem svépomoci

Soudní ochrana

- Soudy nebo jiné orgány veřejné moci (*rozhodčí soud, finanční arbitr, ČTÚ*)
- Princip předvídatelnosti rozhodnutí
- Závaznost inter partes
- Nevymahatelná práva?
- Aktivní x pasivní legitimace
- Soukromé x veřejné právo

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně, soudce JUDr. Petr Kovanič, rozhodl v právní věci žalobce
, s.r.o., IČ , Jiráskova , 779 00 Olomouc-Hodolany,
zast. JUDr. Ing. Ondřejem Lichnovským, advokátem, Sádky 1605/2, 796 01 Prostějov, proti
žalovanému Matěj , nar. , nám. , 796 01 Prostějov

o zaplacení 43 600,- Kč

t a k t o :

- I. Žalovaný je povinen zaplatit žalobci
  - směnečný peníz 43 600,- Kč s 6% úrokem od 1. 7. 2016 do zaplacení
  - směnečnou odměnu 145,- Kčvše do 3 dnů o právní moci tohoto rozsudku.
- II. Žalovaný je povinen zaplatit žalobci, a to na účet jeho právního zástupce náhradu nákladů řízení ve výši 11 928,50 Kč do 3 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Okresní soud v Přerově rozhodl samosoudkyní Mgr. Annou Coufalovou ve věci žalobce **Tomáše** , narozeného , bytem Přerov, Bratrská 709/34, zastoupeného obecným zmocněncem

, proti žalovaným 1) **Anně** , narozené , bytem Přerov,

, 2) **Martinu** , narozenému , bytem Přerov,

, o určení neoprávněnosti výpovědi z nájmu bytu,

t a k t o :

I. **Určuje se**, že výpověď z nájmu bytu č. 2802/1 nacházejícího se v budově č.p. 2802 v Přerově, Velká Dlážka 2802/28, kterou dali žalovaní žalobci dopisem ze dne 27. 7. 2015, je neoprávněná.

II. Žalovaní 1/ a 2/ **jsou povinni** zaplatit žalobci společně a nerozdílně náhradu nákladů řízení ve výši 3.600 Kč do tří dnů od právní moci rozsudku.

Svépomoc

- Výjimka ze zásady státního monopolu násilí
- Vždy komisivní (projevuje se konáním)
- Svépomoc x svémoc
- **Podmínky:**
  - Ohrožení vlastního subjektivního práva
  - Protiprávnost
  - Je zřejmé, že by zásah VM přišel pozdě
  - Přiměřenost

Svépomoc

- **8 Tdo 838/2006:** Zaměstnanec bezpečnostní služby může omezit osobní svobodu jiného při splnění podmínek § 76 odst. 2 tr. ř., tj. jde-li o osobu, která byla přistižena při trestném činu nebo bezprostředně poté.
- **25 Cdo 1335/2013:** I při tzv. dovolené svépomoci platí, že jejímu rámci se vymyká poškození či zničení cizí věci. Proto pokud při svémocném vyklizení pozemků došlo ke zničení věcí ve vlastnictví osoby odlišné od vlastníka pozemků, má tato osoba právo na náhradu škody za zničené věci (§ 420 obč. zák.).
- **28 Cdo 3432/2007:** Při pokojném, byť protiprávním stavu, není pronajímatel oprávněn ke svémocnému vyklizení pronajatých nebytových prostor po ukončení nájemního vztahu.

KONTROLNÍ OTÁZKY

1. Jakými způsoby se lze domáhat zabezpečení porušených či ohrožených práv člověka?
2. Jaké typy soudnictví rozlišujeme v České republice?
3. Vysvětlete pojem svépomoc. Čím se liší od svémoci?

Doplňková literatura

- [Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník](#)
- [Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 1. 9. 2016, č.j. 22Co 207/2016-120](#)
- TICHÝ, Luboš. *Obecná část občanského práva*. Praha: C. H. Beck, 2014, 392 s.
- KŘIVÁČKOVÁ, Jana, HAMULÁKOVÁ, Klára, TINTĚRA, Tomáš, PODRAZIL, Petr a kol. *K pojetí člověka a věci v novém soukromém právu*. Praha: C. H. Beck, 2015, 272 s.
- MELZER, Filip, TÉGL, Petr a kol. *Občanský zákoník – velký komentář. Svazek I. § 1 – 117*. Praha: Leges, 2013, 720 s.